

De geschiedenis van de aankoop van Heibrand

(naar een babbel met Bert Peeters)

Een verre aanloop

Twee neven Frans Gijs en Georges de Hasque (ze waren beiden lid van het patronaat van de Berchmanskring van St.-Andries), hadden een verschillende opvatting over de pedagogische ontwikkeling van de patronaten. George de Hasque ging meer de richting uit van woudloperij en natuurleven en werd de stichter van scouting in Vlaanderen; Frans Gijs daarentegen geloofde meer in gemeenschapsleven en richtte in Westmalle een domein op waar jongens op "verlofkolonie" konden komen. Het was een soort "boystown" van de St.-Andries-parochie waar jongens van 11 à 15 jaar in een systeem van zelfactiviteit en zelfverantwoordelijkheid lange tijd (10 dagen) samenleefden.

Het domein lag ten noorden van "Bois Joli", een prachtig park van de Heer Landau. De villa die op het domein van St.-Andries werd gebouwd, staat nu nog in de oude baan (nr. 104) en enkele kleinere gebouwen staan nog op het verkavelde domein.

Toen kardinaal van Roey eens het jongenstehuis kwam bezoeken, bood de Heer Landau aan zijn domein als "entree" te gebruiken. Kardinaal van Roey kwam dan via de ingang langs de Berkenlaan over het prachtige "Bois Joli" naar het jongenstehuis.

De gebroeders Peeters (Bert, Jef en Arie) en Ward van Roey, waren lid van het patronaat van de Berchmanskring. Bert Peeters ging als jonge seminarist mee de jongenskampen begeleiden. Men kende dus het domein "Bois Joli" reeds lang als buur en de naam "Westmalle" had een speciale bivakklank bij de mensen die later de chiro-top zouden uitmaken.

Waarom een eigen huis kopen?

Vlak na de oorlog was er een enorme nood aan eigen vormingscentra. De leidingscursussen vonden soms in openlucht plaats; dat was voor het eerst het geval in Oud-Turnhout.

De Katholieke Actie gaf haar vorming op een intellectualistische manier, in "studiedagen".

De Chiro daarentegen vroeg een eigen vormingsmethode omwille van de gemeenschapsgerichte pedagogie die het vooral van het intuïtieve moest hebben.

Ook het element 'natuur' werd belangrijk als 'factor van existentie'. Zeker voor de stadskinderen, waartoe de prille chiro zich vooral richtte. Men gebruikte 'n eigen, aparte methode: intuïtief, in de natuur, in gemeenschap met elkaar: met velen en gedurende langere tijd.

De eerste nood werd gelenigd door in "Hof ter Beke" zijn intrek te nemen. Dit was eigendom van de familie Moretus ("Moretusburg") en ligt achter de G.B.-gebouwen in Wilrijk op de weg Antwerpen-Aartselaar.

De Barones stond het gebouw af aan de Chiro omdat er ook een wijkkapel werd in ondergebracht, waar zij dan de kerkdiensten kon volgen. De beginnende Chiro betaalde voor ongeveer 12.000 fr. nieuwe ruiten, legde het gebouw vol strozakken, Arie Peeters had in 1946 een enorme stock Amerikaans legermateriaal gekocht waaronder ketels & eetgerei, ... en de eerste cursus kon er plaats vinden.

In 1949 wilde de familie Moretus het gebouw verkopen; de vraagprijs was 3.000.000 en dat was ondenkbaar voor de Chiro en men ging op zoek naar andere mogelijkheden.

Omdat na de oorlog veel belasting werd gevraagd, verkochten heel wat families hun landgoed. Zo ging de toenmalige landsbond kijken naar het domein "Horst" te Schoten. De vraagprijs was daar 2.000.000 fr. Maar men kwam één week te laat. Veel spijt had men er niet van, want de kamertjes waren toch te klein.

In die tijd verkavelde men Schilde-Bergen en Arie Peeters wilde daar graag 'n domein kopen en erop bouwen. De gronde kostte er 20 fr./m² en er werd met 'n makelaar onderhandeld.

En het werd Heibrand!

Diezelfde makelaar meldde dat ook het domein "Bois Joli" te Westmalle te koop was. De oud-leden van St.-Andries herinnerden zich dat domein als een prachtige tuin waar permanent 3 hoveniers aan 't werk waren en waar buiten de hovenierswoning en de chauffeurswoning, een riante villa stond met vleugelpiano in de prachtige hall en met 7 logeerkamers met badkamer.

De eigenaar, de Heer Landau was een joods verzekeringsmakelaar; hij gebruikte Bois Joli als tweede woning en ontving daar z'n zakenrelaties.

Tijdens de oorlog was de familie Landau naar Amerika gevlucht en het gebouw werd door de Duitsers gebruikt als hoofdkwartier. De militaire chef Von Falkenhouse heeft er verbleven.

De laatste oorlogsweken huisden er ook Canadezen en die hebben het gebouw in een chaotische staat achtergelaten. Op drie weken was al het waardevolle naar de bliksem. Water was van de bovenverdieping in overvloedige mate naar beneden gestroomd (zou zich later nog wel eens herhalen!), er was gestookt op de logeerkamers, muren en plafonds zagen zwart van de rook, alles was vuil ...

De familie Landau vestigde zich na de oorlog op de Rubenslei te Antwerpen en wilde haar "vervallen" Bois Joli verkopen.

Het huis was onbewoond gebleven van 1945 tot 1949. Enkel 'n hovenier verbleef er nog in de hoeve.

Arie en Bert Peeters kwamen tijdens de herfst van 1949 eens kijken en vonden een vervallen en vervuild gebouw waar tientallen centimeters dode bladeren lagen, waar het parket in golven lag ... een troosteloos geheel. Arie zag het niet zitten, maar Bert zag grote pluspunten die ze in geen enkel ander gebouw hadden gevonden. De ruime ontvangstzaal met open haard en monumentale trap kon een prachtige heemzaal worden. Op de tweede verdieping die enkel bereikbaar was via een smalle diensttrap waren enkele kamertjes voor bedienden en een reusachtige zolder. De villa stond op een domein van 7 hectaren bossen en park en een grote weide een grote serre voor bloemen en een tennisveld.

Arie en Bert spraken af hun mening voor zich te houden en Ward Van Roey erbij te halen: deze was onmiddellijk enthousiast en de landsbond werd ingelicht.

Arie Peeters, Bert Peeters en Ward Van Roey zouden gaan onderhandelen. De vraagprijs voor "Bois Joli" was 3.600.000 fr.

De makelaar wilde wat druk uitoefenen en vertelde dat ook 'n zustercongregatie kandidaat-koper was ... Alleen zagen ze wat op tegen het feit dat ze zo'n lange muur rond het domein moesten bouwen!

Aan mijnheer Collin, voorzitter van de Kredietbank, werd raad gevraagd. Ward, Arie en Bert gingen er naartoe en legden het belang van zulk domein voor de beweging uit aan Collin.

Collin antwoordde dat ze er beter niet zouden aan denken. In die tijd was er van subsidies of van eigen kapitaal geen sprake. De Chiro was een kleine, beginnende beweging met amper 20.000 leden. Wel schetste de Heer Collin tal van mogelijkheden om geld los te krijgen; bv. een rijk iemand laten garant staan.

Ondertussen gingen de onderhandelingen met Landau via de makelaar verder en men slaagde erin de prijs te drukken tot 2.900.000 fr. B.A.C. werd bereid gevonden om ongeveer 1.200.000 fr. te lenen met een hypotheek op het landgoed.

Voorjaar 1950 had men links en rechts van particulieren nog wat geld kunnen lenen: 50.000 fr. hier en 20.000 fr. daar en zo kwam men weer tot 600.000 fr. Men moést een domein vinden want de opzegperiode in Hof ter Beke liep ten einde! Ook werden wat giften verzameld en zo kwam men aan ongeveer 2.000.000 fr. in de Goede week van 1950.

Landau stelde een ultimatum: "voor Goede Vrijdag om 11 uur kopen jullie ... of anders verkavel ik het domein!" De landsbond besliste dat men het domein kon kopen voor maximum 2.600.000 fr.

Op Witte Donderdag gingen Arie, Ward en Bert naar de Rubenslei om met Landau te praten. Deze was niet bereikbaar want hij lag ziek te bed en ook mevrouw Landau was niet thuis. De drie pioniers besloten te wachten tot mevrouw thuis kwam.

Na anderhalf uur wachten kwam ze thuis en zei: "Ik zat bij de kapper en kreeg plots het voorgevoel dat ik dringend thuis moest zijn."

De onderhandelaars van Chirojeugd deden hun voorstel: 2.600.000 fr. i.p.v. 2.900.000 en 600.000 als 2de hypotheek bij hen. Waarschijnlijk heeft mevr. Landau haar zieke man overgehaald om toch maar toe te geven om van heel het gedoe af te zijn: bedongen werd: 2.600.000 fr. waarvan Landau geen 600.000 fr. maar 300.000 fr. wilde lenen (in tweede hypotheek).

Men kwam dus, minder dan 24 uur voor het afsluiten van het koopcontract nog 300.000 fr. tekort.

De suggestie die Collin ooit eens had gedaan: iemand borg laten staan, kwam nu weer fris voor de geest. Juffrouw Roza Van Dale, eigenares van de winkelketen "de Wolmolen" leek een geschikte persoon om te benaderen.

Albert Verlackt (kennis van Bert Peeters) telefoneerde op aandringen van Bert naar Juffrouw Van Dale en wilde een afspraak maken voor Bert. De Juffrouw zei, "Ik heb geen tijd, ik sta op punt te vertrekken", maar als Albert aandrong en als het maar 5 minuutjes zou duren stond ze een onderhoud toe. (Waarschijnlijk was ze wat in de

war door na zo lange tijd een telefoon te krijgen van Verlackt waarmee ze in ruzie lag ... en die inmiddels volksvertegenwoordiger was geworden).

Toen Bert aanbelde, op Witte Donderdag in de namiddag, zei de dienstbode van de juffrouw dat hij niet kon worden ontvangen, omdat de Juffrouw klaar stond om te vertrekken. Gebruik makend van zijn priesterhabijt slaagde hij er toch in binnen te gaan en wachtte een kwartier. Dan kwam Juffrouw Van Dale en aanhoorde zijn vreemde vraag: of zij borg wilde staan voor 300.000 fr. voor de aankoop van een domein dat toch zo belangrijk was voor de Chiro.

Zij weigerde. Ze zei dat zoiets zeker niet zou gaan via haar bank: de Kredietbank. Ze was niet geïnteresseerd. Bert vroeg dan of ze er iets mee zou inzitten wanneer hij informeerde bij de Kredietbank of het misschien toch wel mogelijk was.

Om van hem af te zijn, zei ze: "Ja, dat mag je."

Meer moest Bert niet weten en hij beende naar de Kredietbank met de melding dat hij het mondeling akkoord had van Juffrouw Van Dale en dat ze garant wilde staan voor 300.000 fr. gedurende 2 jaar.

De Kredietbank bracht die namiddag nog alle nodige documenten in gereedheid. Bert ging naar z'n bureau en schreef een bedankingsbriefje naar Juf. Van Dale met de melding dat de zaak rond was.

De volgende morgen, toen Juf. Van Dale het briefje vond, belde ze onmiddellijk naar de Kredietbank om te zeggen dat die zaak niet doorging, dat ze niet wilde betrokken worden in die affaire.

Op de Kredietbank antwoordde men dat de zaak administratief al rond was en dat ze eigenlijk haar gezicht toch niet kon verliezen door haar gegeven woord in te trekken; ze had trouwens middelen genoeg en zo'n borg van 300.000 fr. voor zo'n korte termijn kon haar niets geven.

Juffrouw Van Dale gaf toe.

Op Goede Vrijdag gingen Ward van Roey, Arie & Bert Peeters naar de notaris met Landau.

De notaris probeerde Landau de verkoop uit het hoofd te praten. Hij wilde zo graag "Bois Joli" verkavelen.

Landau verkocht toch, maar volgde de raad van de notaris op om de 300.000 van de 2de hypotheek op 200.000 te brengen. Dus moest men op de valreep nog 100.000 fr. cash bijeenhalen. Arie snelde van de notaris naar het Chirosecretariaat op de Frankrijklei en verzamelde alle geld dat hij kon vinden.

Bois Joli was verkocht; Heibrand was na veel barensweeën geboren!

Men bemeubelde de villa en maakte de hoofdtrap naar de zolder. Het legermateriaal dat Arie in 1946 had gekocht, kwam nu heel goed van pas: de keuken werd ingericht. Van de "Nationale Dienst voor de Jeugd" (NDJ) werden bedden en matrassen gehuurd. Er werd een kapel geïnstalleerd met wat men van parochies kreeg. Er kwam 'n tabernakel, 'n altaar ... en zelfs een biechtstoel.

Financieel was het 'n harde dobber, zeker de eerste twee jaar, waarin de 2de hypotheek én de som waarvoor Juf. Van Dale borg stond én de intresten van de leningen moesten worden terugbetaald.

Er werden steunlijsten en steunkaarten gemaakt waarop men kon inschrijven; en de groepen werden verzocht schriften te verkopen (een speciale Heibrand-reeks werd aangemaakt).

Bij het juninummer van het leidersblad *Gloed* werd een speciale editie gevoegd over Heibrand. Men kondigde daar vol trots *"de officiële inhuldiging van ons Buitenheem, en de zegening van de lokalen"* aan op zaterdag namiddag 3 juni 1950. Op 10 juni wordt *"een leidersbezoekdag"* georganiseerd, daar werd de nieuwe *Heemvlag* gehesen die *"telkens er een bijeenkomst te Westmalle plaats heeft, dag en nacht boven het domein zal wapperen."*